

DEO OPTIMO MAXIMO VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ,
ET SANCTO LVCAE ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA.

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA
IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS XXX. MARTII,

D. M. CLAVDIO SEGVYN, Regi ab Interioribus Consiliis, Regis Christianissimi Medico Ordinario,
necnon Reginæ Regentis Archiatro, Doctore Medico, moderatore.

An à Pericharæa quàm ab ira mors citior?

944.

PRIMA animæ Facultas, quæ plantis & animantibus præest, dum singulas corporis partes constituit, seipsam vitalemque calorem & spiritum, congenita sibi instrumenta vnicuique parti inferit penitissimè. Ab ortu producit hic innatus ignis vsque ad mortem, vt vitam perenni agitatione producat: sed dum splendet, frangitur, labefactatâ vi coëctrice ob siccitatem sensim contabescens. Sic viuentibus obrepit ariditas & senectus, quam primi omnium oculi in nobis experiuntur, & ab obtusa eorum acie, addita menti perspicacia solatio est, donec desinente cordis calore & vltimum occumbente, mors veniat ineluctabilis. Quis magico secleri tantum dabit vt eximat mortem, aut repastinet vitis modo vitam reducto ætatis flore? Scilicet eadem Chymicorum perniciosa est inter inania suæ artis ludibria iactantium immortalitatis Pharmacum. Pereunt animalia quæque, non fato tantum; pleraque subito violentoque impetu: at homines maximè & plurimis modis mors rapit immatura.

ACORDE æstuant non modò sanguis, sed etiam omnes corporis particule, eius influxu destitutæ frigescunt: Ideo solida carne compactum est hoc viscus, vt à contrariorum iniuriis seruetur illæsus calor, nèue spiritus vitalis euolet, & à feruore quo accenditur in halitus dissoluatur. Leuior est iactura ab extincto aliarum partium calore: at corde refrigerato periclitatur vita, vel statim occidunt effæcæ vires, vel intereccionem delentur, prout eas vehementior vel imbecillior adortur morbi causa; seu illa sit ingens, aut assiduus doloris cruciatus; seu alimenti aut excrementi iactura aspectabilis vel inaspectabilis; seu immoderatus animi motus, quo vitæ principia vario æstu confestim reuoluuntur, intro, foras: adeoque exandescunt vel extinguuntur vtiue. Ab his omnibus vna imminet præcipua calamitas mortis prænuntia, spirituum exolutio, cui obnoxius est rarior corporis habitus, æstuoso præsertim anni tempore, & in calida regione; & si in ea diutius viuant, senilis ætas. Atque ita qui frequenter & fortiter exoluantur sine causa manifesta, derepente moriuntur.

HANC spirituosæ substantiæ dissipationem tumultuosè promouent Animi perturbationes, & potentius quàm cætera *περὶ πάθος*, potissimum in homine, qui sanguine plurimo & feruidissimo abundans, præ reliquis animalibus insitum habet densissimi Cordis robur firmissimum: Ideo sustinet, non tamen excutit animi affectus omnes. Exitiosum foret nobilissimo animali ab his prorsus vindicari. His magis percelluntur quibus Cor imbecillius datum est & mens hebetior, vt mulieres, quarum omnium natura *ἀδύνατος*. A capite, si lubet, omnia deriues pathemata, libidinis verò & cuiusque cupiditatis materiam à iecore: At ne puta in his sedem habere, etsi in parte animæ, quæ rationis est experta. Quatenus his Cor vnum concutitur, & ab eo deinceps vniuersum corpus. Hæ sunt frequentes morborum causæ, & nonnunquam symptomata facultatis vitalis, præsertim ira & gaudium vehemens. Ab ira raro venit vltima perniciës: at *περὶ πάθος* per commoda fallacis *εὐθυμίας* illudens, calorem vitæ authorem citius explodit mortem inferens violentiorem, dum iucundiùs viuunt in exultatione, in honore, in requie, in voluptate. An, vt in extasi rapitur animus, ita gaudii & risus intemperantiâ abrepti, animam proiciunt?

ACCENDIT iram ebulliens in Corde sanguis cito vitæ discrimine, nisi æstuanti refrigerium conciliasset circumfusa pulmonum substantia ventosa, mollis, *σπασμωδία*. Sed neque se continet angustius pectoris vis incendii, excurret latius, atque vnâ secum strenuos acceptæ iniuriæ vindices spiritus, deducit in omnes artus, faciem imprimis & oculos indices animi corporisque rubore multo suffundens. Concepti ab ira ardoris, non vitæ labantis argumenta sunt arteriarum motus celeres, magni, vehementes. Iracundi sunt, quibus acri bile tumet iecur: contra in gaudium proni, quos regit calida & humida temperies. Sed his conducet maximè ab eo affectu sibi temperare, ne hiantes & effusi ad externa bona, propriis focus laribusque desertis animam destituant: quippe amant exire ad lætitiæ authorem, vt optato fruantur. Nocent quæcumque modum excessere, sed omnium maximè eiusmodi felicitatis intemperantiâ. Ira Cor & pulmones, in sese, & ad caput calorem humoremque protrudit; lætitiâ Cordis sinus omnes pandit, & cæca quæque relaxat spiracula, vt momento spirituosâ omnis exiliat substantia.

SPIRITVS purissima calidi innati portio, summa tenuitate qua pollent, velocissimè permeant singulas corporis particulas per excursus soli naturæ peruios & exploratos. His homines metuunt cupiuntque, his gaudii efferuntur, exandescunt irâ, quâ sanguis efferuescens, si purior est, ephemeram, vel synochum parit; si in vitio, putridam, vel caufon, mortem rariùs. Efferam hanc perturbationem in exiguum tempus contraxit naturæ prouidentia, ne diutius *ἀσπρὰ* caloris ab eo incrementum capientis, seruiret (commodum vbi imperatur frigidis naturis *ῥεῖματος ἀνὰ δόξας* *ἐν τῇ ἐγγύχειρ*) at postmodum calor vim & arteriarum pulsum concidisse visum est, aliquando & mortem ab ira consequutam esse. Gaudii iucundior est vltus, semperque salutaris, si moderatus: succos omnes corporis leni motione & velut titillatione demulcens, calorem natium euerberat. Si in *ἀσπρὰ* se prouehat, spiritus animæ vinculum confestim erumpens è penetralibus ad exteriora per cæcos cutis meatus eicitur. Tum certè necesse est quidquid habet roboris vitalis facultas exolui, & animam à corpore dissolui.

Ergo à Pericharæa quàm ab ira mors citior.

Proponebat Lutetiæ IACOBVS DV VAL, Parisinus. A. R. S. H. M. DC. XLV